

UDK: 711.4:330.34(292.6)

doi:10.5379/urbani-izziv-2023-34-01-04

Prejeto: 23. 4. 2023

Sprejeto: 24. 5. 2023

Franklin OBENG-ODOOM

Urbana ekonomija na globalnem jugu: raziskava člankov, objavljenih v reviji *The Economist*

Analizam s področja urbane ekonomije se na globalnem jugu namenja le malo pozornosti. Zaradi pandemije COVID-19 in njenih posledic, vidnih zlasti na mestnih območjih, je postala urbana ekonomija spet pomembnejša, pri čemer bi bilo treba raziskati, kako so se njena načela dejansko uporabljala. Med drugim bi bilo treba proučiti, kako so o afriškem gospodarstvu, ki je med vrhuncem pandemije pritegnilo veliko pozornosti, razpravljali ekonomisti. Ali so pozornost namenili tudi mestnim gospodarstvom v Afriki? Kako podrobno so jih analizirali? Ali predlagane politike gospodarskega okrevanja izražajo realnost mestnih gospodarstev v Afriki? Ker odgovorov na navedena vprašanja v ekonomski literaturi ni mogoče najti, je avtor v članku proučil in analiziral vsebino več kot

500 člankov o pandemiji COVID-19, objavljenih v reviji *The Economist*. Izsledki raziskave so pokazali, da se je večina ekonomskih analiz osredotočala na države ali regije, le malo pa se jih je nanašalo na afriška mestna gospodarstva. Tudi če so članki obravnavali afriška mesta, so bili pod vplivom prevladujoče urbane ekonomije precej zavajajoči. Navedeni izsledki odpirajo nekatera pomembna vprašanja glede politik gospodarskega okrevanja (mest), predlaganih v *The Economistu*. Raziskava je pokazala, da nekateri vidiki prevladujoče urbane ekonomije omejujejo njen potencial.

Ključne besede: mesta, urbana ekonomija, *The Economist*, globalni jug

1 Izziv mest: odločanje med življenjem, smrtjo in gospodarstvom

Večina ljudi živi v mestih, v naslednjih treh desetletjih pa bo delež mestnih območij po svetu še naprej naraščal (s 56 % leta 2021 na 68 % leta 2050). Posledično se bo tudi število mestnih prebivalcev, večina katerih živi v Afriki in Aziji, povečalo za 2,2 milijarde (UN-Habitat, 2022: XV). Ukrepi na področju urbanističnega načrtovanja so velik izziv za mesta na globalnem jugu, pri čemer je najbolj pereče vprašanje, kako analizirati in upravljati mestna gospodarstva na tem območju (Zhang, 2015: xvi–xvii; UN-Habitat, 2022: 103–138). Afriška mestna gospodarstva odsevajo in poganjajo državna gospodarstva (Njoh, 2003; Obeng-Odoom, 2010; Ahimah-Agyakwah idr., 2022). Podobno kot mestna gospodarstva drugje po svetu (UN-Habitat, 2022: 103–138) tudi tista na globalnem jugu niso samo preprosto del večjih gospodarstev. Ta so povezana z gospodarsko organizacijo in obliko mest, vendar je treba mestna gospodarstva proučevati tudi posebej.

Kljub vsemu je v urbani ekonomiji analizam mestnih gospodarstev na globalnem jugu namenjene razmeroma malo pozornosti (Glaeser in Henderson, 2017). Mnenja raziskovalcev o tem, ali se lahko navedena gospodarstva proučujejo z enakimi orodji, kot se uporabljajo v prevladujoči urbani ekonomiji, se razlikujejo (glej npr. Zhang, 2015, xvi–xxii; Obeng-Odoom, 2013a, 2013b, 2016). V zadnjem času ekonomski geografi in vodilni urbani ekonomisti (Glaeser in Henderson, 2017; Randolph in Storper, 2022) zagovarjajo tezo, da se lahko ti izzivi osvetlijo in premagajo z uporabo splošno sprejetih in ustaljenih orodij urbane ekonomije. Vprašanje torej ni več, ali bi bilo treba urbane ekonomske analize uporabiti tudi za globalni jug, ampak to, kako so mesta na globalnem jugu obravnavana v prevladujoči urbani ekonomiji.

Pandemija COVID-19, ki je svet prizadela med letoma 2020 in 2023, omogoča primeren okvir za proučevanje navedenega vprašanja. Med pandemijo so številni ekonomisti analizirali težke odločitve med življenjem, smrtjo in gospodarskimi koristmi po svetu (*The Economist*, 2020r). Njihove analize pa so se skoraj vedno osredotočale na gospodarstva posameznih držav ali na svetovno gospodarstvo (glej npr. Murray, 2020) in na to, kako ekonomisti razlagajo in poskušajo spremeniti svet (Mackenzie idr., 2007). Dosedanje raziskave mest in pandemije COVID-19 (npr. Asante in Mills, 2020; Finn in Kobayashi, 2020; Ojong, 2020; Onyishi idr., 2020) se niso ukvarjale z vprašanji, povezanimi z urbano ekonomijo.

Poleg analiz v okviru akademske ekonomije so v medijih objavljene številne ekonomske analize, vključno s članki o afriških

gospodarstvih med vrhuncem pandemije. Ni pa jasno, koliko in kako so te analize izražale realnost afriških mestnih gospodarstev. Nujno bi bilo treba odgovoriti na tri vprašanja: Ali so ekonomisti pozornost namenili tudi mestnim gospodarstvom v Afriki (1. raziskovalno vprašanje)? Kako podrobno so jih analizirali (2. raziskovalno vprašanje)? Ali predlagane ekonomske politike izražajo splošne značilnosti in posebnosti mestnih gospodarstev v Afriki (3. raziskovalno vprašanje) (glej npr. *The Economist*, 2020r, 2020t)? V medijih je bilo objavljenih ogromno raziskav s področja urbanih in regionalnih študij (npr. Molotch, 1970; Molotch in Lester, 1999; Sa, 2009; Mirrlees, 2017; Grisold in Theine, 2020; Harjuniemi, 2020; Shin in Bonjumbun, 2021), ki pa se z navedenimi vprašanji ne ukvarjajo.

Odgovore lahko ponudi raziskava člankov v *The Economistu*. Samo v letih 2020 in 2021 je bilo v reviji objavljenih več kot 500 (504) člankov o pandemiji COVID-19, ki jih je prebralo okoli 1,2 milijona ljudi po svetu (*The Economist Group*, 2021: 18–19). Bralci so bili še posebej pozorni na novice o pandemiji, tem so namenili kar 25 % časa, ki so ga porabili za branje celotne revije (*The Economist*, 2021). S tolikšnim vplivom se ne more pohvaliti noben akademski ekonomist.

Vizija revije *The Economist* (2020y: 48) je liberalizem – filozofija razsvetljenstva, ne ameriške levice. Revija se nikoli ni odmaknila od te desničarske ideologije razsvetljenstva (Starr, 2004; Zevin, 2019), zaradi česar se teme, ki jih obravnava, niso zožile, ampak ravno nasprotno: taktika in obseg revije sta se razširila. Nobena druga revija ali časopis ne poroča o ekonomskih vprašanjih toliko kot *The Economist*, ki ima tudi sicer velik vpliv na ekonomijo in politiko (Harjuniemi, 2020). Njene urednike o aktualnih zadevah redno obvešča britansko ministrstvo za finance, revija pa je hkrati ključna platforma, na kateri voditelji nagovarjajo svet (Zevin, 2019; Obeng-Odoom, 2022a, 2022b). Ena izmed njenih rubrik je namenjena Bližnjemu vzhodu in Afriki, zato je analiza člankov, objavljenih med pandemijo COVID-19, primerna za raziskavo navedene problematike.

Vsebinska analiza več kot 500 člankov, objavljenih v reviji med letoma 2020 in 2021, je pokazala, da se je večina ekonomskih analiz osredotočala na države ali regije, pri čemer je bilo le malo pozornosti namenjene afriškim mestnim gospodarstvom. Redki članki, ki so obravnavali navedena gospodarstva, so pod vplivom prevladujoče urbane ekonomije ponujali zavajajoče izsledke. Posledično so tudi glavni predlogi za gospodarsko okrevanje afriških mest sporni. Članek je razdeljen na tri poglavja: metode, rezultate in razpravo. V prvem je avtor pojasnil, kako je podatke zbral in analiziral. Drugo poglavje je razdeljeno v dve podpoglavji, v katerih je avtor opisal posledice pandemije COVID-19 v Afriki na različnih ravneh (1. in 2. raziskovalno vprašanje) in predstavil ekonomske strategije reševanja zaznane

krize v gospodarskem razvoju mest (3. raziskovalno vprašanje). V razpravi se je avtor osredotočil na glavne omejitve prevladujočega pristopa v urbani ekonomiji.

2 Metode

Članki v medijih pogosto veljajo za neznanstvene, zato naj ne bi spadali v znanstvene raziskave. Kljub temu so novice in analiza njihove vsebine ključne pri raziskavah s področja urbane ekonomije. Iz novic lahko na primer izvemo, koliko stanejo nepremičnine v mestih (Munro, 2018), mnogi raziskovalci, ki analizirajo mesta (glej npr. Molotch, 1970; Munro, 2018; Shin in Boonjubun, 2021), zato čedalje pogosteje proučujejo tudi vsebino novic. Tovrstne vsebinske analize (Starr, 2004; Lammensalo, 2021; Atria idr., 2022; Obeng-Odoom, 2022b; Tarvainen, 2022) se običajno osredotočajo na to, kaj je nekdo povedal ali zapisal, pomembne pa so predvsem zato, ker razkrijejo tisto, kar obstaja, a avtor ne želi povedati (Munro, 2018). Kar je skrito, razkrije tudi avtorjevo ideološko usmeritev, zanimanja in cilje. Zbiranje podatkov na podlagi tistega, kar je v časopisu očitno, in tistega, kar je v njem skrito (Holsti, 1961: 12–14), je zato lahko eden izmen načinov proučevanja mestnih pojavov.

Kljub navedenemu je uporaba časopisnih vsebin še vedno deležna številnih kritik. Kot povzema Munrojeva (2018), za tovrstne metode velja, da zgolj reciklirajo stare članke, nimajo nič skupnega s prakso in niso sistematične. Hkrati lahko nanje pogledamo iz drugega zornega kota. Že res, da se novice reciklirajo, namen analize novic, tudi starejših, pa je spoznati realnost. Če je vsebinska analiza dobro izvedena, je lahko sistematična in pregledna, tako da je za vsak citirani članek mogoče najti vir. Vsekakor obstaja dovolj razlogov, da se metoda lahko uporablja v nadaljnjih raziskavah (Munro, 2018: 1101).

Pri vsebinskih analizah prevladujeta dve metodi: deduktivna (zlasti pri bibliografskih raziskavah) in induktivna (pri analizah diskurza). Prva temelji na štetju besed in teoriji, druga na štetju besed in izkušnjah. Obe sta nezadovoljivi, saj sta samo delni (Lainé, 2019, 776–779). Abduktivna vsebinska analiza, uporabljena v tem članku, je bolj celostna metoda (Lainé, 2019: 776–779) in je primernejša za raziskavo obravnavane problematike. Avtor je podatke zbral iz *The Economist*, ki v svojem žanru velja za najvplivnejšo revijo na svetu, in jih analiziral. V času zbiranja podatkov je bil avtor na revijo naročen. Bral je tiskane izvode revije. Med pregledom skupno 140 številke je postalo jasno, da so bili lahko članki o pandemiji COVID-19 vključeni v katero koli rubriko revije. Osredotočil se je na članke, objavljene med letoma 2020 in 2021, saj je bila v tem obdobju objavljena večina člankov o pandemiji. Kot je bilo navedeno v reviji (*The Economist*, 2021c), je bila leta

2020 pandemija omenjena v skoraj polovici njenih člankov, kar je največji delež, evidentiran za katero koli temo po drugi svetovni vojni (glej tudi *The Economist*, 2020x).

Leta 2021 je število novic o pandemiji COVID-19 močno upadlo (glej sliko 1), nedavna raziskava uradnih govorov med pandemijo COVID-19 (Atria idr., 2022: 445) pa je pokazala, da se je razprava o pandemiji razplamtela v samo treh mesecih. Munrojeva navaja, da za vsebinsko analizo zadostuje 222 člankov (2018: 1094), kar pomeni, da je več kot 500 novic, objavljenih v več kot dveh letih, ki jih je avtor pregledal, za raziskavo več kot dovolj.

Za analizo digitalnih novic (tako besedilnih podatkov kot videov in drugih digitalnih vsebin) se lahko uporablja program *Atlas.ti* (Hwang, 2008: 525), kar pa pri analizi tiskanih izvodov revije *The Economist* ni prišlo v poštev. Izsledki raziskav (npr. Holsti: 1969, 150–194; Lainé, 2019: 776–779), v katerih so avtorji uporabili ali zagovarjali analize kvalitativnih podatkov, so pokazali, da se lahko v takih primerih učinkovito uporabijo tudi druge strategije analize kvalitativnih podatkov. Z izločitvijo programov za štetje besed se dejansko izognemo tudi tveganju, da besede štejemo, ne da bi jih prebrali, in da besede beremo brez konteksta.

Avtor je zato članke bral zelo natančno. Najprej je opredelil dve glavni vsebinski kategoriji analize: COVID-19, mesta in gospodarski razvoj (mest) ter gospodarsko okrevanje (mest). Kategoriji sta vsebovali opredelitev problematike in rešitve, navedene v reviji, hkrati pa namen raziskave, kar je eden izmed meril kritične vsebinske analize (Holsti, 1969: 95). Avtor je nekatere članke sprva težko razvrstil v izbrani pomenski družini (Atria idr., 2022: 446) ali kategoriji (Holsti, 1969: 94–126), vendar sta mu pri tem pomagala večkratno ponovno branje in refleksija, kar se ujema tudi z izsledki nedavne raziskave Moire Munro (2018, 1094). Kot ugotavljajo Kahneman idr. (2021: 223, 257–258, 300–311), morajo biti kompleksne presoje pri analizi podatkov razdeljene na vmesne dokumentirane korake, pri čemer je treba presoditi vsak korak posebej, na koncu pa na tej podlagi oblikovati končno presojo. Avtorju je pri analizi pomagalo tudi označevanje citatov, ki so bili še posebej lucidni in reprezentativni. Kot je razvidno s slike 1, je leta 2021 število novic v vseh proučevanih delih revije – tj. na naslovnici in v rubrikah *Leaders*, *Briefing*, *Middle East & Africa*, *Business*, *Finance & Economics*, *Science & Technology* in *Specials* – močno upadlo, zato je bilo treba za to leto analizirati tudi manj podatkov.

Avtor je v analizo vključil samo tiste članke v zvezi s pandemijo, ki so imeli v naslovu besede in besedne zveze, ko so COVID-19, kužna bolezen, pandemija in postpandemično obdobje (glej preglednico 1). Najprej je vse številke revije

Preglednica 1: Analiza člankov o pandemiji COVID-19 v reviji *The Economist*, ki so se nanašali na Afriko in preostali svet, 2020–2021

	Leto	Jan.–feb.	Mar.–apr.	Maj–jun.	Jul.–avg.	Sep.–okt.	Nov.–dec.	Skupaj
Število pregledanih številke revije	2020	9	8	9	9	9	9*	53
	2021	9	8	9	9	9	7	51
Naslovnica	2020	6	7	16	9	3	6	47
	2021	6	4	8	8	5	3	34
Leaders	2020	4	19	23	8	7	6	67
	2021	6	5	4	4	3	2	24
Briefingt	2020	1	12	9	2	2	2	28
	2021	3	1	3	1	1	1	10
Middle East & Africa	2020	0	4	10	6	1	1	22
	2021	1	2	1	2	0	2	8
International	2020	6	11	10	6	4	4	41
	2021	1	1	5	3	1	1	12
Business	2020	1	10	28	14	6	4	63
	2021	3	1	2	1	0	1	8
Finance & Economics	2020	2	23	22	10	8	3	68
	2021	1	2	3	4	2	1	13
Science & Technology	2020	1	12	14	4	2	5	38
	2021	6	3	3	0	1	2	15
Specials‡	2020	0	1	2	1	1	0	5
	2021	0	1	0	0	0	0	1

Vir: avtor

Opombe: * Zadnja številka je bila dvojna številka in je vsebovala analizo deleža novic v reviji, ki so se nanašale na COVID-19 (*The Economist*, 2020x); † redna poročila (ne občasna ali ekonomska poročila); ‡ ta kategorija obsega rubrike *Special Reports*, *By Invitation* in *Technology Quarterly*.

iz let 2020 in 2021 razvrstil po mesecih, nato pa je združil številke, objavljene januarja in februarja, marca in aprila ter tako naprej vse do novembra in decembra. Zanesljivost zbranih podatkov je izboljšal tako, da je številke najprej razdelil v manjše skupine in jih pregledal, da je našel vse primerne članke, ki jih je nato seštel in vnesel v Excelove preglednice. Podobno metodo je uporabil tudi Lainé (2019) v raziskavi francoskih časopisov.

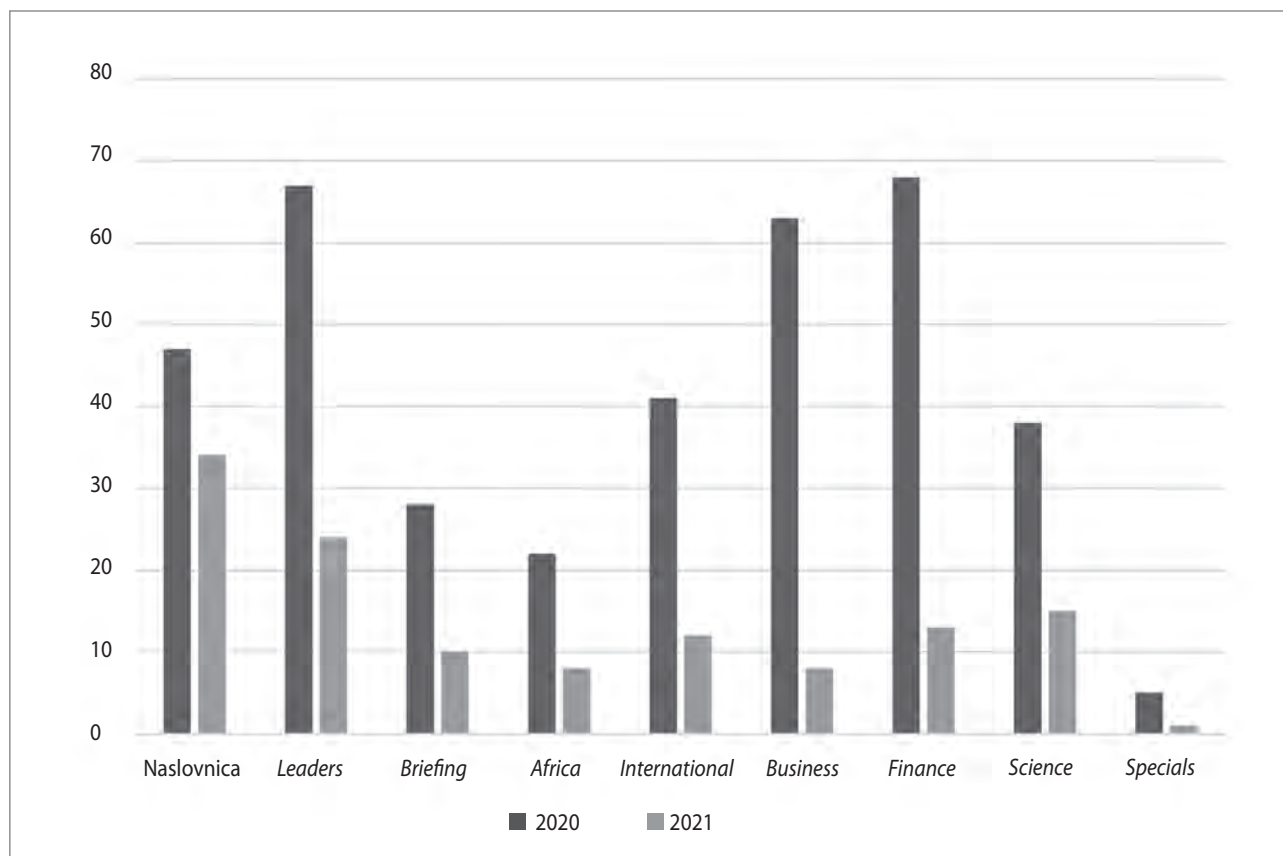
Zanesljivost dobljenih podatkov je poleg tega izboljšal tako, da je iste številke v več kot dveh letih (2020–2023) prebral večkrat in ob različnih časih, da je podatke zbiral iz več rubrik revije in o njih razpravljaj na forumih. Z navedenimi koraki je zmanjšal tudi šume pri analizi podatkov, ki so lahko posledica nešteti dejavnikov, tudi raziskovalčevega razpoloženja. Če je le mogoče, je treba pri tovrstnih raziskavah presoje znova preveriti ob različnih časih, ko so tudi dejavniki omenjenih шумov različni (Kahneman idr., 2021: 257–258). Z večkratnim prebiranjem iste številke je lahko bolje razumel revijo in zgodbe, ki jih objavlja. Med analizo, ki je vključevala razvrščanje člankov po temah in pomenskih sklopih ter kodiranje te vsebine, je poskušal odgovoriti na tri raziskovalna vprašanja, ki si jih je zastavil na začetku.

3 Rezultati

3.1 COVID-19, mesta in gospodarski razvoj (mest) (1. raziskovalno vprašanje)

14. marca 2020 je revija poročala o širjenju mest duhov (*The Economist*, 2020o). To so bila mesta, v katerih je umrlo veliko ljudi in so se gospodarske dejavnosti ustavile (*The Economist*, 2020k, 2020l), vse skupaj pa je povzročalo krizo v duševnem zdravju, žalost, depresijo in travme (*The Economist*, 2020f). Afriška mesta so se spopadala s še posebej velikimi izzivi (Asante in Mills, 2020; *The Economist*, 2020d). Po podatkih afriškega centra za preprečevanje in nadzor bolezni (Africa CDC, 2020c: 1) je do 9. ure 27. oktobra 2020 za posledicami okužbe s koronavirusom umrlo skupno 41.623 ljudi. Smrtnost je bila samo 2,4-odstotna, ta stopnja je bila nižja od svetovne smrtnosti, ki je znašala 2,7 %, pri čemer so nekatere afriške države v tem času poročale o precej višji smrtnosti (Čad: 6,7 %, Sudan: 6,1 %, Liberija: 5,8 % in Egipt: 5,8 %).

Čeprav so navedeni podatki šele nakazovali resnost razmer, je bil vpliv pandemije na gospodarstvo neizpodbiten. V večini

Slika 1: Upad poročanja o pandemiji COVID-19 v reviji, 2020–2021 (ilustracija: avtor)

afriških držav je rast realnega bruto domačega proizvoda v proučevanem obdobju strmo upadla, ob tem je izstopala močna rast cen življenjskih potrebščin in primanjkljaja v proračunu. Finančni primanjkljaj je leta 2020 za celotno Afriko znašal 100 milijard USD (*The Economist*, 2020c). V nekaterih državah, npr. Južni Afriki, se je proračunski primanjkljaj v tem času celo več kot podvojil (*The Economist*, 2020g).

Poročanje o pandemiji v Afriki se je v reviji prepletalo s širšo analizo razmer po vsem svetu. Kot je razvidno iz preglednice 1, je bilo v reviji veliko novic o pandemiji COVID-19, ki so bile objavljene v vseh rubrikah. Število člankov o pandemiji COVID-19 je nato leta 2021 močno upadlo (slika 1).

Kljub vsemu so bili v reviji med januarjem in decembrom 2021 objavljeni članki o pandemiji, vključno s posebnimi poročili o Afriki (glej sliko 1). Čeprav je delež tovrstnih novic leta 2021 znašal samo dobro tretjino novic na to temo, objavljenih v letu 2020, so v reviji še vedno precej obsežno poročali o pandemiji COVID-19. Tudi v širšem medijskem prostoru je revija *The Economist* še posebej primerna za analizo, saj je po poročanju o navedeni temi močno preseгла druge vodilne časopise in revije. To je bilo analizirano tudi v reviji (*The Economist*, 2021c), in sicer v članku z naslovom *The biggest story ever?*

(Največja zgodba vseh časov?), v katerem je bilo navedeno, da je delež člankov o vojni v letih 1915 in 1941 v reviji znašal 53 % oziroma 54 %, v časopisu *New York Times* pa sta deleža v letih 1918 in 1942 znašala 39 % oziroma 37 %. Če so se torej drugi časopisi po svetu po deležu člankov o obeh svetovnih vojnah prej približevali 35 % kot pa 55 %, je poročanje o pandemiji COVID-19 v reviji *The Economist* zagotovo postavilo nov svetovni rekord.

Članki, ki so se osredotočali na Afriko, so bili objavljeni v rubriki *Middle East & Africa*. Med letoma 2020 in 2021 je bilo o pandemiji COVID-19 v Afriki objavljenih okoli 30 člankov, Afrika pa je bila omenjena tudi v drugih rubrikah. V preglednici 2 je navedenih nekaj naslovov člankov o pandemiji, ki so se nanašali neposredno na Afriko. V primerjavi s skupnim številom več kot 500 člankov o pandemiji, objavljenih v reviji, se število člankov o Afriki mora zdi majhno, še vedno pa več kot zadošča za analizo tega, kako so bila v reviji obravnavana afriška mestna gospodarstva.

Na splošno so bile obravnave afriških mestnih gospodarstev v reviji pomanjkljive in zavajajoče. Večinoma so se osredotočale na analizo gospodarstev, ki temeljijo na naravnih virih, neformalno ekonomijo in slume, pri čemer so izpostavljale troje.

Prvič, pandemijo je spremljal padec cen nafte, kar je številne ljudi potisnilo v skrajno revščino. V članku z naslovom *Africa and covid-19: At the end of the line* (Afrika in COVID-19: na repu vrste) (preglednica 2) je bilo izpostavljeno, da surovine v večini afriških držav zajemajo vsaj 80 % izvoza, zato so nižje cene velik udarec. Poleg tega naj bi v mestih prevladovala neformalna ekonomija. V članku z naslovom *Poverty: Rich slum, poor slum* (Revščina: bogati slum, revni slum) (*The Economist*, 2021a) je bilo navedeno, da večina najrevnejših prebivalcev slumov živi v revnih državah, kjer se običajno ukvarja z delom na črno (npr. prodajo prigrizkov na ulicah). V revnih državah je kakršna koli pomoč zanje zelo omejena. V Nairobiju so zaradi preprečevanja širjenja koronavirusa uvedli policijsko uro, tiste, ki so jo prekršili, da so z delom lahko preživeli, pa je policija pretepla. Podobno je bilo izpostavljeno tudi v članku *States of emergency: stay home or be whipped* (Izredne razmere: ostanite doma ali pa vas prebičajo) (*The Economist*, 2020r). V reviji je dosledno poudarjena razlika med formalno in neformalno ekonomijo. V enem izmed člankov je bilo na primer navedeno, da bodo omejitve gibanja in prodaje še zlasti prizadele delavce v neformalni ekonomiji, tj. večino afriške delovne sile. V Afriki naj približno 85 % delavcev ne bi prejelo redne plače (*The Economist*, 2020j).

Kot je razvidno iz preglednice 2, so bile analize mestnih gospodarstev pomanjkljive. Poudarek je bil na državnih ali regionalnih razmerah, kakršni koli poskusi analize mestnih gospodarstev pa so temeljili predvsem na ekonomskih načelih pomanjkanja in mehanizma, dveh ključnih značilnostih prevladujoče usmeritve v urbani ekonomiji (Commons, 1924: 1–10; Darity, 2023). Kot je bilo poudarjeno v članku *Covid-19 in Africa: Third time unlucky* (COVID-19 v Afriki: že tretjič brez sreče) (*The Economist* 2021c), je bil glavni razlog za hude razmere med pandemijo preprost: pomanjkanje ponudbe cepiv, analiza v članku pa se je osredotočala na število ljudi in zdravstvenih ustanov ter starost Afričanov. Tudi članka z naslovom *Health care in Africa* (Zdravstvena oskrba v Afriki) in *Covid-19 in Africa: The long game* (COVID-19 v Afriki: dolga igra) (preglednica 2) sta se ukvarjala s podobnim vprašanjem. Načelo pomanjkanja se je po drugi strani obravnavalo tudi z vidika povpraševanja. Članka z naslovom *Covid-19 in Africa in Doses of scepticism* (Odmerki skepticizma) sta presenetljivo izpostavila, da ponudba ni bila edina težava. Številne afriške države so se zaradi operativnih pomanjkljivosti in majhnega povpraševanja trudile porabiti odmerke cepiva (*The Economist*, 2021b). Zadnji članek se je nanašal na zavračanje cepljenja, vendar je temeljil na obravnavi načela pomanjkanja, ki se je v reviji uporabljalo za analize glede tako ponudbe kot povpraševanja.

Dve izmed posebnih številki revije sta bili namenjeni Afriki (tj. izdaja z naslovom *Africa's long Covid: The toll on growth*, 2021)

Preglednica 2: Primeri člankov o pandemiji COVID-19 v reviji *The Economist*, ki so se nanašali neposredno na Afriko, 2020–2021

Naslov članka	Datum objave
<i>Covid-19 in Africa: Doses of scepticism</i>	24. 4. 2021
<i>Poaching: Unhappy hunting grounds</i>	3. 4. 2021
<i>Vaccine manufacturing in Africa: Home brewing</i>	8. 5. 2021
<i>Democratic Immunity: Of coups and covid jabs</i>	14. 8. 2021
<i>Covid-19 in Africa: Third time unlucky</i>	3. 7. 2021
<i>Health care in Africa: Picking their slots</i>	27. 11. 2021
<i>The Omicron variant: Omicron-aggressions</i>	4. 12. 2021
<i>Poverty: Rich slum, poor slum</i>	19. 6. 2021
<i>States of emergency: Stay home or be whipped</i>	4. 4. 2021
<i>Covid-19 in Africa: The long game</i>	16. 5. 2020
<i>Egypt's economy: Riders wanted</i>	23. 5. 2020
<i>Food distribution: The race to feed Africa</i>	2. 5. 2020
<i>Debt relief: Thanks, but no</i>	6. 6. 2020
<i>Covid-19 in Africa: Testing times</i>	20. 4. 2020
<i>South Africa: Measuring the poverty pandemic</i>	18. 7. 2020
<i>Coronavirus in Africa: Not immune</i>	28. 3. 2020
<i>Africa and covid-19: At the end of the line</i>	6. 2. 2021
<i>The pandemic in Africa: One million and not counting</i>	8. 8. 2020
<i>South Africa and the IMF: Fund facts</i>	1. 8. 2020
<i>Africa: Leaders and misleaders</i>	2. 5. 2020
<i>Benin: Voodoo v virus</i>	9. 5. 2020
<i>Fiscal ill-health: Debt and disease</i>	11. 4. 2020

Vir: avtor

in državam v razvoju (tj. izdaja z naslovom *COVID-19 in the emerging world*, 2020), ki pa nista vsebovali veliko analiz s področja urbane ekonomije. V prvi je bil v enem izmed člankov z naslovom *Economic analysis* (Ekonomska analiza) poudarek na celinah, državah in svetu, Afrika pa je bila omenjena zlasti v povezavi z gospodarstvom, ki temelji na naravnih virih. V posebni številki iz leta 2020 pa so bila mesta samo bežno omenjena pri analizi slumov.

Raziskave afriških mestnih gospodarstev, ki temeljijo na naravnih virih (npr. Obeng-Odoom, 2014), pa kažejo, da se v večini primerov nepričakovani dobički, povezani s prodajo naravnih virov, kopičijo v rokah peščice ljudi. Največ prihodkov od prodaje nafte imajo pogosto mednarodne naftne korporacije in t. i. odsotni lastniki. Nenaden padec teh dobičkov, opisan v reviji *The Economist*, torej boli, prav tako lahko boli tudi njihova nenadna rast. V nasprotju z navedbami v reviji, da ob »oseki nasedejo vse ladje«, je padec cen nepremičnin kot posledica upada prihodkov od prodaje naravnih virov za marginalizirane prebivalce mest, katerih gospodarstvo je odvisno od te prodaje, lahko ugodno. V reviji je poleg tega mogoče prebrati

napačno sklepanje, da je treba neformalno ekonomijo ločevati od slumov in da ljudje ne delajo tam, kjer živijo. Za nekatere to res velja, za večino pa ne. Na splošno velja, da so slumi in neformalna ekonomija v Afriki med seboj prepleteni (npr. Hart, 1971; Obeng-Odoom, 2011). Veliko ljudi v slumih dela od doma, neformalni delavci v mestih pa pogosto prejemajo tudi plačo v okviru formalne zaposlitve.

To pomanjkanje pomenskih odtenkov in kompleksnosti je opazno v več člankih v reviji. Velik poudarek je na trditvi, da se v slumih širijo bolezni. V članku *Poverty: Rich slum, poor slum* je na primer večkrat omenjen slum Kibera v Nairobiju, v članku z naslovom *Coronavirus in Africa: Not Immune* (Koronavirus v Afriki: ni imunosti) (*The Economist*, 2020j; preglednica 2) pa so omenjeni Soweto in Alexandra (sluma v Johannesburgu) ter Makoko (slum v Lagosu). Ni res, da večina stanovanjskih zgradb v Afriki propada in da so prenatrpane, saj je v mestih precej ograjenih stanovanjskih naselij, število katerih stalno narašča. To je značilno zlasti za Lagos (Uduku, 2010), raziskave (Grant, 2009; Obeng-Odoom, 2014, 2018; Ehwi in Morrison, 2022) pa kažejo, da je čedalje več tovrstnih naselij tudi v Akri in Sekondi-Takoradiju v Gani. Poleg tega so značilne različne oblike družinskih hiš ali domačij in stanovanj, ki se oddajajo v najem (glej npr. Tipple idr., 1997; UN-HABITAT, 2009). Dejstvo, da se v reviji večinoma osredotočajo samo na slume, kaže na pristranskost.

V člankih so bolj objektivni glede poročanja o upadu izvoza nafte. Cena surove nafte brent, ki običajno dobro kaže razmere na trgu, je znašala 40 USD na sod, kar je precej manj od 100 USD, ki po navadi nakazuje bolj optimističen trg. Cene naj bi ostale enake v letu 2021 in tudi če bi se zvišale, najverjetneje vse do leta 2050 ne bi presegle vrednosti 55 USD na sod. Podobno je bilo s cenami zemeljskega plina: povprečna referenčna cena Henry Hub je s 4 USD padla na 2,90 USD na milijon britanskih termalnih enot (*The Economist*, 2020g). Nigerijsko gospodarstvo, ki je močno odvisno od nafte, naj bi se leta 2020 skrčilo za 3,2 % (*The Economist*, 2020a). Poznal se je tudi vpliv na dohodek na prebivalca: v Alžiriji, kjer je leta 2012 znašal 5.600 USD, je leta 2020 padel pod 4.000 USD (*The Economist*, 2020g). Raziskave, predstavljene v reviji *The Economist* (npr. 2020i), so pokazale, da se je okrog 80 % prebivalcem Kenije dohodek znižal že aprila 2020).

V preteklosti so gospodarsko recesijo blažila denarna nakazila iz tujine, v proučevanem obdobju pa so skoraj usahnila (*The Economist*, 2020b). Britansko podjetje, ki se ukvarja s tovrstnimi nakazili, je na primer zaznalo 80-odstotni upad nakazil v Vzhodno Afriko, podobno italijansko podjetje pa 90-odstotni upad nakazil v Afriko. Po podatkih Nigerijske centralne banke so se denarna nakazila, ki so prej zajemala 6 % nigerijskega BDP, že februarja 2020 skrčila na 3 % (*The Economist*, 2020h).

V Kampali je bil na primer opazen upad mednarodnih in notranjih nakazil, saj so jih težko pošiljali tako ljudje, ki so se izselili v tujino, kot tisti, ki so se preselili s podeželja v mesto (*The Economist*, 2020h).

Družbenoekonomska in zdravstvena kriza je imela neenakomerne družbeno-prostorske posledice, kar je bilo navedeno tudi v reviji. Na splošno so bile najbolj prizadete ekonomsko najranljivejše skupine. Z zdravstvenimi težavami so se spopadali tudi nekateri premožni politiki, največje težave na zdravstvenem, gospodarskem in socialnem področju pa so imeli zlasti migranti, mestni prebivalci, ki živijo iz rok v usta, pripadniki rasnih in etničnih manjšin, ženske, berači in invalidi. V Južni Afriki je bilo med tistimi, ki so med februarjem in aprilom 2020 izgubili službo, 66,7 % žensk (zlasti temnopoltih). V istem obdobju je bila za fizične delavce v Južni Afriki verjetnost, da bodo izgubili službo, trikrat večja kot za pisarniške delavce (*The Economist*, 2020g). Navedene težave imajo širše prostorske, družbene in ekološke posledice. Nekateri posamezniki, ki so med veljavnostjo ukrepov omejevanja gibanja izgubili službo v Akri na jugu Gane, so se vrnil v severno Gano, drugi so se iz mest preselili na podeželje. V Južni Afriki se je med februarjem in aprilom 2020 na podeželje preselilo vsaj 5 do 6 milijonov ljudi, kar je dodatno obremenilo gospodarstvo podeželskih območij (*The Economist*, 2020g).

Mnoge zgodbe, predstavljene v reviji, so bile poučne, a so se nanašale predvsem na posamezne države ali regije, ne mesta. Za boljše razumevanje afriškega gospodarstva pa je poleg nacionalnih, celinskih, regionalnih in svetovnih ključno upoštevati tudi mestne vidike. Dober primer so denarna nakazila. Raziskave mest (Obeng-Odoom, 2022a: 212–249) kažejo, da denarna nakazila, ki jih migranti pošiljajo domov za gradnjo hiše, upadajo in rastejo. Afriški migranti na primer nakazila povečajo ali zmanjšajo glede na nihanje menjalnih tečajev. Ker se taka denarna nakazila zgoščajo v nekaterih mestih, so precejšnje razlike v porazdelitvi nakazil na ravni mest in regij (Obeng-Odoom, 2022a: 212–249). Druge raziskave (npr. Ampah, 2023) po drugi strani kažejo, da denarna nakazila iz afriških mest podpirajo tudi mestno življenje na globalnem severu, kar pomeni, da članki v reviji *The Economist* (spet) napačno razumejo afriška mestna gospodarstva.

3.2 Gospodarsko okrevanje (mest) (2. in 3. raziskovalno vprašanje)

Pristop k obravnavi gospodarskega okrevanja (mest) v *The Economistu* se ujema s splošno metodologijo revije, ki nameinja malo pozornosti afriškim mestom in podpira spodbujanje gospodarske rasti za vsako ceno (ang. *growthism*) (glej npr. *The Economist*, 2020h, 2020m, 2020r). Priporočila v reviji so

se tako nanašala predvsem na denarno, davčno in socialno politiko, dobrodelnost (pomoč v obliki gotovine, cepiv, testov itd.) in poceni posojila Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke.

Ta pristop je v reviji razumljen kot sinteza najboljših znanstvenih izsledkov o tem, kako bi bilo treba reševati krizo, povezano s pandemijo COVID-19 v mestih (*The Economist*, 2020s). Kot ugotavlja Harjuniemi (2019: 494), je v reviji navedeno, da je pristop postpolitičen, naraven in sodoben. Navedeno trditev moramo vsaj z vidika vsebinske širine jemati resno in ker se v reviji obravnavajo zelo raznovrstne gospodarske in zdravstvene teme (za analizo drugih področij glej *The Economist*, 2020i, 2020m), je pomembno, kako se je o njih poročalo. V nekaterih člankih se je na primer omenjal pojem gospodarskega zdravila (*The Economist*, 2020n, 2020o), ki se osredotoča na rast, izvozno usmerjeno rast in formalno gospodarstvo kot eden izmed polov rasti (*The Economist*, 2020c), upoštevati pa ga je treba skupaj z denarnimi in davčnimi ukrepi.

Med priporočili je bilo v *The Economistu* omenjeno tudi tiskanje denarja za nakup obveznic, kar bi ohranjalo zaupanje vlagateljev in cene na borzah (*The Economist*, 2020j). Poleg tega bi bilo treba manj obdavčiti uradno registrirana podjetja, saj bi to znižalo njihove transakcijske stroške. Vlade bi morale več sredstev porabljati na primeren način (*The Economist*, 2020o; Curr, 2020, 14), ki bi zagotavljal, da »pandemična vlada« (*The Economist*, 2020j) ali »koronoptikum« (*The Economist*, 2020j) obstajata samo začasno in zato, da spodbudita vrnitev h gospodarstvu, ki temelji na izvozu. Vseeno bi bilo treba kmalu znova uvesti varčevalne ukrepe (*The Economist*, 2020c, 2020q) in s tem preusmeriti pozornost ekonomske politike od Keynesove politične ekonomije k ekonomiji Milтона Friedmana (*The Economist*, 2020q). Eden izmed avtorjev v rubriki *Leaders* meni, da bi bila prava rešitev ponovna uvedba kapitalizma prostega trga (Curr, 2020, 14).

Tudi v povezavi z zdravstveno politiko so v *The Economistu* pravzaprav zagovarjali predvsem obnovo gospodarske rasti. Glavna domneva v reviji je bila, da celotno zdravstveno oskrbo zagotavlja zdravstveni sistem, katerega glavna vloga je podpirati gospodarsko rast, ki temelji na prostem trgu. Kot je bilo navedeno v enem izmed člankov (*The Economist*, 2020d), po navadi afriški zdravstveni sistemi postanejo preobremenjeni prej kot tisti v Aziji in Evropi, saj imajo velik kadrovski in finančni primanjkljaj.

Predlogi za reševanje zdravstvene krize v mestih so bili precej preprosti in jasni (*The Economist*, 2020n). Cilj je bil vzpostaviti samozadostno gospodarstvo, v katerem bi bili med podjetniki znanstveniki, strokovnjaki s področja medicine in človekoljubi (*The Economist*, 2020j, 2020p; Curr, 2020; za primere v zvezi

s cepivi glej tudi *The Economist*, 2020h, 2020j, 2020o, 2020v, 2020w).

Na povabilo odgovornih pri reviji je prispevek o pandemiji napisal tudi poslovnež Bill Gates, ki je nakazal, da imata v prevladujočih analizah s področja urbane ekonomije mesto tudi že omenjeno ekonomsko načelo pomanjkanja in s tem človekoljubje. Po njegovem mnenju bo človeštvo pandemijo premagalo šele, ko bo večina prebivalcev precepljenih (Gates, 2020, 69). *The Economist* je pod drugi strani izpostavil pomen ekonomskih načel pomanjkanja in zasebne lastnine pri upravljanju mest (*The Economist*, 2020m). Ta lahko skromne vire na primer učinkoviteje upravljajo tako, da privatizirajo mestna zemljišča, saj to zagotavlja njihovo bolj trajnostno in preudarno rabo. Pandemija COVID-19 je izpostavila škodo, ki jo povzročajo negotove lastninske pravice, saj je čedalje več primerov prisilnih izselitev in prilaščanja zemlje. Afrika bi zato bolj kot kdaj koli potrebovala reforme, ki bi spodbujale gospodarsko rast (*The Economist*, 2020u).

V *The Economistu* je bilo ideološko sledenje ekonomskima načeloma pomanjkanja in zasebne lastnine dopolnjeno s subtilnim zagovarjanjem nekoliko močnejše socialne politike med pandemijo, pri čemer so bili predstavljeni primeri socialnih ukrepov. Kenijska vlada je na primer sprejela pobudo za začasno zaposlitev več kot 26.000 mladih med pandemijo (*The Economist*, 2020c), v Tuniziji in Kongu pa je vlada revnim nakazala manjšo denarno pomoč, da bi ohranila gospodarsko rast (*The Economist*, 2020c). Vlada v Kongu je tako med dva milijona ljudi v Kinšasi in drugje razdelila 50 milijonov USD. Vsak posameznik je prejel samo 25 USD, kar je bilo v primerjavi s povprečno denarno pomočjo v bogatejših državah, kot so Združeno kraljestvo, Francija in ZDA, kjer je znašala 695 USD, zelo malo (*The Economist*, 2020c). Vlada v Južni Afriki je izplačala socialno podporo okoli 600.000 posameznikom, pri čemer je bilo število upravičencev precej manjše od 15 milijonov ljudi, ki so dejansko potrebovali socialno pomoč (*The Economist*, 2020g). Južnoafriška vlada je poleg tega obljubila davčne olajšave zasebnim podjetjem, če obdržijo delavce in jih še naprej plačujejo. Južnoafriška centralna banka jim je ponudila tudi posojila (*The Economist*, 2020j), da bi jim olajšala poslovanje, ta ukrep bi lahko še razširili.

Sejšelska vlada je zaposlenim v zasebnem sektorju zajamčila izplačilo plač za naslednje tri mesece (*The Economist*, 2020j), za več pa ne. Programi s področja socialnega varstva so bili v Afriki uvedeni samo v Južni Afriki in Keniji (*The Economist*, 2020j). Egipčanska vlada je neformalno zaposlenim ponudila skromno denarno pomoč v višini tretjine njihovega povprečnega tedenskega dohodka pred pandemijo in še to samo za tri mesece (*Economist*, 2020i). Poleg tega je uvedla enoodstotni koronski davek, ki naj bi se stekal v program denarne pomoči,

ki pa je dosegel samo 10 % prebivalstva. Egipčanska centralna banka je namenila 3,2 milijarde USD za ugodna posojila turističnim agencijam, ki pa bi jih te morale odplačati v dveh letih (*Economist*, 2020i). Vsebina člankov, v katerih so avtorji poročali o vsem tem, je bila poučna, ni pa se nanašala na urbano ekonomijo niti avtorji niso obravnavali kompleksnosti afriških mestnih gospodarstev ali mest na splošno.

4 Razprava: napačna diagnoza, napačno zdravilo

Analize mestnih gospodarstev so nujne že same po sebi, hkrati pa so pomembne za boljše razumevanje gospodarstva podeželskih območij, posameznih regij, držav in celotnega sveta. Mestna gospodarstva niso samo odsev državnega gospodarstva, zato je tvegano o njih nekaj sklepati samo na podlagi analize državnega gospodarstva. Čeprav je mestno gospodarstvo v Afriki povezano z državnim (npr. Njoh, 2003; Obeng-Odoom, 2010; Ahimah-Agyakwah idr., 2022), ga je treba empirično proučevati (Obeng-Odoom, 2014), pri čemer raziskave ne smejo temeljiti na predvidevanjih ali domnevah, ki izhajajo iz izsledkov glede državnega ali regionalnega gospodarstva.

Ker so gospodarstva afriških držav urbanizirana, so ključna naslednja vprašanja: Koliko so ekonomske analize odsevale močno urbanizirana afriška gospodarstva? Ali so ekonomisti pozornost namenili tudi mestnim gospodarstvom v Afriki? Kako podrobno so jih analizirali? Ali predlagane ekonomske politike izražajo realnost mestnih gospodarstev v Afriki? Vsebinska analiza okoli 500 člankov v *The Economistu* je dala presenetljive rezultate. Obravnava te tematike v reviji je zelo obsežna, ni pa izčrpna. Ekonomske analize so večinoma omejene na državno raven, brez sistematičnega obravnavanja mestnih ali regionalnih vidikov. Močnejše poudarjanje težav, povezanih z gospodarsko rastjo, kot pa bolj perečih vprašanj, povezanih z mestnimi neenakostmi in družbeno razslojenostjo, je opazno tako z metodološkega kot ideološkega vidika, ne temelji pa na sistematičnih in empiričnih raziskavah.

Redki primeri analiz mest, objavljenih v reviji, imajo metodološke temelje v prevladujoči usmeritvi urbane ekonomije z nekaterimi dvojnimi pogledi o naravi afriških mestnih gospodarstev ter poudarkom na rasti in ekonomskem načelu pomanjkanja. Pristop, uporabljen v reviji, je pomanjkljiv zaradi prostorskega separatizma (Gore, 1984/2012), delno tudi zaradi časovne kratkovidnosti (Santos, 1979/2018: 12), ki je posledica omejene zgodovinske analize ekonomike naravnih virov, zlasti pa zaradi omejenega upoštevanja prostorsko-časovne dinamike gospodarskega razvoja v Afriki. Napačno razumevanje dejanskih razmer v reviji ni samo izraz nepoznavanja, ampak tudi

izraz ideoloških prostorskih interesov. Navedeno je posledica zahodne modernistične ideološke pristranskosti (Obeng-Odoom, 2022b), iz katere izhajajo tri strukturne omejitve. Prvič, poudarek na rasti na celini, kjer so večja težava množična družbena razslojenost in neenakosti v mestih (Obeng-Odoom, 2020a, 2020b), kaže na neujemanje med gospodarskim zdravilom in resnično boleznijo.

Drugič, čeprav so afriška mestna gospodarstva vključena v svetovno gospodarstvo, se razlikujejo med seboj in od drugih mestnih gospodarstev po svetu. Prevladujoča neformalna ekonomija je temelj mestnih gospodarstev, vendar lokalna organizirana delavska združenja slabo razumejo delovne razmere ranljivih delavcev. Podjetja so mešanica srednje velikih profitnih organizacij in socialnih podjetij, ki imajo omejen nadzor nad tehnologijo, ki jo uporabljajo (Grant, 2009; Murphy in Carmody, 2015, 2019; Yeboah idr., 2022). Ta neenotna družbeno-prostorska razmerja se kažejo tudi v razmerjih med glavnimi mesti in regionalnimi prestolnicami (Dickson, 1993). Z mednarodnega vidika se zdi, da afriška mestna gospodarstva zadovoljujejo potrebe t. i. globalnih mest, za katera je značilna bogatejša, a zgoščena formalna ekonomija, v kateri prevladujejo mednarodne korporacije. Po drugi strani so v Afriki tudi večja in bolj profesionalizirana podjetja, katerih glavni cilj je izveliči čim več prihodkov iz prevladujoče, a šibkejša neformalne ekonomije (Grant 2009). Bolj izvozno usmerjena gospodarska rast bi torej še povečala družbene neenakosti in s tem revščino (Fosu in Gafa, 2020).

Tretjič, osredotočanje na uradno registrirana podjetja kot enega izmed polov rasti celotnega gospodarstva kaže nerazumevanje narave odnosov med formalno in neformalno ekonomijo v Afriki. Sistematične raziskave (Peil, 1972: 23–40; Santos, 1979/2018; Bryceson in Potts, 2006; Songsore, 2011; Ablo, 2015, 2020) kažejo, da je večina zasebnih podjetij, ki delujejo v okviru formalne ekonomije, usmerjena v izvoz, pri čemer stroške dela znižujejo s prekarnimi delavci. Večina formalnih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo naravnih virov, je v tuji lasti, usmerjena so v ustvarjanje dobička in delujejo na območjih največjih urbanih aglomeracij. Ta podjetja obvladujejo mestno gospodarstvo, ohranjajo razlike med domačimi in tujimi podjetji v mestih, ustvarjajo delavsko aristokracijo (Grant, 2009; Murphy in Carmody, 2015; 2019; Yeboah idr., 2022) in v glavnem odgovarjajo razredu odsotnih lastnikov, kot jih je poimenoval Veblen (1923/1997). V mnogih izmed teh podjetij, ki imajo oligopolen položaj, delavci ne morejo skleniti rednega delovnega razmerja, po navadi se ne smejo združevati v sindikate, poleg tega morajo delati v zelo slabih razmerah. Obseg neformalne ekonomije se je z rastjo formalne ekonomije resda skrčil, a je večina novih malih lokalnih podjetij odvisna od formalne ekonomije, ki jo obvladujejo odsotni lastniki.

5 Sklep

Ali se lahko načela prevladujoče usmeritve v urbani ekonomiji uporabijo tudi v raziskavah globalnega juga, je pomembno vprašanje, ki pa ga je treba poleg obravnav v akademskih razpravah proučiti tudi empirično. Obširna obravnava pandemije COVID-19 v reviji *The Economist* je dobra podlaga za iskanje odgovorov na naslednja vprašanja: Ali so ekonomisti pozornosti namenjali tudi mestnim gospodarstvom v Afriki? Kako podrobno so jih analizirali? Ali predlagane ekonomske politike izražajo splošne značilnosti in posebnosti mestnih gospodarstev v Afriki? Vsebinska analiza novic v *The Economistu* je pokazala, da v reviji niso namenjali veliko pozornosti afriškim mestnim gospodarstvom in da je poročanje z vidika prevladujoče usmeritve urbane ekonomije, ki v njej prevladuje, zelo problematično. Navedeni izsledki so presenetljivi. Liberalizem še ne pomeni, da bi morale biti analize s področja urbane ekonomije pristranske, kar pa je glavna značilnost njene trenutno prevladujoče usmeritve. Omejitve prevladujoče urbane ekonomije so v literaturi dobro predstavljene (npr. Stilwell, 1995; Zhang, 2015; Munro, 2022), njihova razsežnost v *The Economistu* pa je presenetljiva.

Za mestna gospodarstva na globalnem jugu je potrebna nadaljnja analiza. Načeloma je za osvetlitev njihove narave potrebna uporaba metod urbane ekonomije. Pri tem je problem njena prevladujoča usmeritev, ki se preveč ukvarja s prostorskim ravnovesjem in optimizacijo gospodarstva (Zhang, 2015: xvii), kar se kaže v tem, da v ospredje postavlja rast, načelo pomanjkanja in kopičenje kapitala. Zato so potrebni novi pristopi k proučevanju mestnih gospodarstev in gospodarstva na globalnem jugu.

Franklin Obeng-Odoom, Univerza v Helsinkih, Fakulteta za družbene vede, Oddelek za globalne razvojne študije, Helsinki, Finska
E-naslov: franklin.obeng-odoom@helsinki.fi

Viri in literatura

Ablo, A. D. (2015): Local content and participation in Ghana's oil and gas industry: Can enterprise development make a difference? *Extractive Industries and Society*, 2(2), 320–327. doi:10.1016/j.exis.2015.02.003

Ablo, A. D. (2020): Enterprise development? Local content, corporate social responsibility and disjunctive linkages in Ghana's oil and gas industry. *The Extractive Industries and Society*, 7(2), 321–327. doi:10.1016/j.exis.2019.09.003

Africa CDC = Africa Centres for Disease Control and Prevention (2020a): *COVID-19: Saving Lives, Livelihoods, and Economies in Africa*. Adis Abeba, Africa CDC.

Africa CDC = Africa Centres for Disease Control and Prevention (2020b): *Pandemic Response Initiatives*. Adis Abeba, Africa CDC.

Africa CDC = Africa Centres for Disease Control and Prevention (2020c): *Outbreak Brief #41: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic*. Adis Abeba, Africa CDC.

Ahimah-Agyakwah, S., Nketiah-Amponsah E., in Agyire-Tetteh F. (2022): Urbanisation and economic growth causal nexus: Evidence from panel data analyses of selected positively urbanizing countries in Sub-Saharan Africa. *African Review of Economics and Finance*, 14(2), 16–36. doi:10.1080/23322039.2022.2109282

Ampah, G. A. (2023): Reverse migration. V: Obeng-Odoom, F. (ur.): *Handbook on alternative global development*, Chapter 11. Cheltenham, ZK, Edward Elgar Publishing.

Asante L. A., in Mills R. O. (2020): Exploring the socio-economic impact of COVID-19 pandemic in marketplaces in urban Ghana. *Africa Spectrum*, 55(2), 1–12. doi:10.1177/0002039720943612

Atria, J., Alfaro, J., Tapia, M., in Frei, R. (2022): Pandemic patriotism: Official speeches in the face of the global COVID-19 crisis. *International Sociology*, 37(4), 439–456. doi:10.1177/02685809221108625

Bryceson, D. F., in Potts, D. (2006): *African urban economies: Viability, vitality or vitiation?* Basingstoke, ZK, Palgrave Macmillan. doi:10.1057/9780230523012

Commons, J. R. (1924): *Legal foundations of capitalism*. New York, Macmillan.

Curr, H. (2020): Winners and losers. *The Economist*, 10.–16. 10. 2020, 5–14.

Darity, W. (2022): Alternatives to the scarcity principle. *The Journal of Economic Education*, 53(4), 340–347. doi:10.1080/00220485.2022.2111387

Dickson, K. (1993): What role may one expect of the regional capitals of Ghana in the country's development? *The Future of Our Cities: Proceedings of the Ghana Academy of Arts and Sciences*, 28, 13–30.

Ehwi, R. J., in Morrison, N. (2022): Entanglements of urban governance in Africa's new cities. Appolonia City in the Greater Accra Region, Ghana. *Urban Affairs*, 45(3), 407–427. doi:10.1080/07352166.2022.2074855

Fosu, A., in Gafa, D. (2020): Progress on poverty in Africa: How have growth and inequality mattered? *African Review of Economics and Finance*, 12(1), 61–101.

Gates, B. (2020): Learning to fight the next pandemic. *The Economist*, 25. 4.–1. 5. 2020, 69.

Glaeser, E., in Henderson, J. V. (2017): Urban economics for the developing world: An introduction. *Journal of Urban Economics*, 98, 1–5. doi:10.1016/j.jue.2017.01.003

Gore, C. (1984/2012): *Regions in question: Space, development theory and regional policy*. London, Methuen.

Grant, R. (2009): *Globalizing city: The urban and economic transformation of Accra, Ghana*. Syracuse, NY, Syracuse University Press.

Grisold, A., in Theine, H. (2020): Now, what exactly is the problem? Media coverage of economic inequalities and redistribution policies: The Piketty case. *Journal of Economic Issues*, 54(4), 1071–1094. doi:10.1080/00213624.2020.1829905

Harjuniemi, T. (2020): *The Economist's* depoliticisation of European austerity and the constitution of a "euphemised" neoliberal discourse. *Critical Discourse Studies*, 17(5), 494–509. doi:10.1080/17405904.2019.1649162

Holsti, O. R. (1969): *Content analysis for the social sciences and humanities*. London, Addison-Wesley Publishing Company.

Hwang, S. (2008): Utilizing qualitative data analysis software: A review of Atlas.ti. *Social Science Computer Review*, 26(4), 519–527. doi:10.1177/0894439307312485

Kahneman, D., Sibony, O., in Sunstein, C. R. (2021): *Noise: A flaw in human judgement*. New York, Little, Brown Spark.

- Lainé, M. (2019): Are the media biased? Evidence from France. *Journal of Economic Issues*, 53(3), 774–798. doi:10.1080/00213624.2019.1644927
- Lammensalo, L. (2021): Sexual and reproductive health and rights in the era of climate change: A postcolonial feminist analysis of the inter-sections. Magistrska naloga. Helsinki, University of Helsinki, Faculty of Biological and Environmental Sciences.
- Mackenzie, D., Muniesa, F., in Siu, L. (ur.) (2007): *Do economists make markets? On the performativity of economics*. Princeton, NJ, Princeton University Press. doi:10.1515/9780691214665
- Mirrlees, T. (2017): Transforming transformers into militainment: Interrogating the DoD-Hollywood complex. *American Journal of Economics and Sociology*, 76(2), 405–434. doi:10.1111/ajes.12181
- Molotch, H. (1970): Oil in Santa Barbara and power in America. *Sociological Inquiry*, 40(1), 131–144. doi:10.1111/j.1475-682X.1970.tb00990.x
- Molotch, H., in Lester, M. (1999): Accidents, scandals, and routines: Resources for insurgent methodology. *Critical Sociology*, 25(2-3), 247–259. doi:10.1177/08969205990250021301
- Munro, D. (2022): *Marx's theory of land, rent and cities*. Edinburgh, Edinburgh University Press. doi:10.1515/9781474490061
- Munro, M. (2018): House price inflation in the news: A critical discourse analysis of newspaper coverage in the UK. *Housing Studies*, 33(7), 1085–1105. doi:10.1080/02673037.2017.1421911
- Murphy, J. T., in Carmody, P. (2015): *Africa's information revolution: Technical regimes and production networks in South Africa and Tanzania*. Oxford, Wiley Blackwell. doi:10.1080/02723638.2018.1500249
- Murphy, J. T., in Carmody, P. (2019): Generative urbanization in Africa? A sociotechnical systems view of Tanzania's urban transition. *Urban Geography*, 40(1), 128–157.
- Murray, E. (2020): Epidemiology's time of need: COVID-19 calls for epidemic-related economics. *Journal of Economic Perspectives*, 34(4), 105–120. doi:10.1257/jep.34.4.105
- Njoh, A. (2003): Urbanization and development in Sub-Saharan Africa. *Cities*, 20(3), 167–174. doi:10.1016/S0264-2751(03)00010-6
- Obeng-Odoom, F. (2010): Abnormal urbanisation in Africa: A dissenting view. *African Geographical Review*, 29(2), 13–40.
- Obeng-Odoom, F. (2011): The informal sector in Ghana under siege. *Journal of Developing Societies*, 27(3–4), 355–392. doi:10.1177/0169796X1102700406
- Obeng-Odoom, F. (2013a): *Governance for pro-poor urban development: Lessons from Ghana*. London, Routledge. doi:10.4324/978020362723
- Obeng-Odoom, F. (2013b): The state of African cities 2010: Governance, inequality, and urban land markets. *Cities*, 31, 425–429. doi:10.1016/j.cities.2012.07.007
- Obeng-Odoom, F. (2014): *Oiling the urban economy: Land, capital, and the state in Sekondi-Takoradi, Ghana*. London, Routledge. doi:10.4324/9781315773889
- Obeng-Odoom, F. (2016): *Reconstructing urban economics: Towards a political economy of the built environment*. London, Zed Books. doi:10.5040/9781350222182
- Obeng-Odoom, F. (2018): The gated housing hierarchy. In: Fredriksson, M. & Arvanitakis, J. (eds.) *Property, place, and piracy*, 187–201. London, Routledge. doi:10.4324/9781315180731-14
- Obeng-Odoom, F. (2020a): *Property, institutions, and social stratification in Africa*. New York, Cambridge University Press.
- Obeng-Odoom, F. (2020b): COVID-19, inequality, and social stratification in Africa. *African Review of Economics and Finance*, 12(1), 3–37.
- Obeng-Odoom, F. (2022a): *Global migration beyond limits: Ecology, economics, and political economy*. Oxford, Oxford University Press. doi:10.1093/oso/9780198867180.001.0001
- Obeng-Odoom, F. (2022b): China–Africa relations in *The Economist*, 2019–2021. *Journal of Asian and African Studies*. doi:10.1177/00219096221125423
- Ojong, N. (2020): The COVID-19 pandemic and the pathology of the economic and political architecture in Cameroon. *Healthcare*, 8(176), 1–16. doi:10.3390/healthcare8020176
- Onyishi, C. J., Ejike-Alieji, A. U., Ajaero, C. K., Mbaegbu, C. C., Ezeibe, C. C., Onyebueke, V. U., idr. (2020): COVID-19 pandemic and informal urban governance in Africa: A political economy perspective, *Journal of Asian and African Studies*. doi:10.1177/0021909620960163
- Pei, M. (1972): *The Ghanaian factory worker: Industrial man in Africa*. Cambridge, Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511759604
- Randolph, G. F., in Storper, M. (2023): Is urbanisation in the Global South fundamentally different? Comparative global urban analysis for the 21st century, *Urban Studies*, 60(1), 3–25. doi:10.1177/00420980211067926
- Sa, E. S. (2009): Development of press freedom in South Korea since Japanese colonial rule, *Asian Culture and History*, 1(2), 3–17. doi:10.5539/ach.v1n2p3
- Santos, M. (1979/2018): *The shared space: The two circuits of the urban economy in underdeveloped countries*. London, Methuen. doi:10.4324/9781315103105
- Shin, B., in Boonjubun, C. (2021): Media and the meanings of land: A South Korean case study. *American Journal of Economics and Sociology*, 80(2), 381–425. doi:10.1111/ajes.12384
- Songsore, J. (2011): *Regional development in Ghana: The theory and the reality*. Akra, Woeli.
- Starr, M. (2004): Reading *The Economist* on globalisation: Knowledge, identity, and power. *Global Society*, 18(4), 373–395. doi:10.1080/1360082042000272463
- Stilwell, F. (1995): *Understanding cities & regions: Spatial political economy*. Sydney, Pluto Press.
- Tarvainen, L. (2022): False promises of development? Oil extractivism in Uganda. Magistrska naloga. Helsinki, University of Helsinki, Contemporary Societies, Global Development Studies.
- The Economist* (2020a): *Winners and losers: How COVID-19 is re-ordering the global economy*. 10.–16. 10. 2020 (glej str. 36).
- The Economist* (2020b): *Locked out: When and how to let migrants move again*. 1.–7. 8. 2020 (glej str. 27–28).
- The Economist* (2020c): *Why are so many governments getting it wrong?* 26. 9.–2. 10. 2020 (glej str. 9, 12–13, 52–54).
- The Economist* (2020d): *The new world disorder*. 20.–26. 6. 2020 (glej str. 27–28).
- The Economist* (2020e): *America's ugly election: How bad could it get?* 5.–11. 9. 2020 (glej str. 73).
- The Economist* (2020f): *What Putin fears*. 29. 8.–4. 9. 2020 (glej str. 42–44).
- The Economist* (2020g): *Trade without trust: How the West should do business with China*. 18.–24. 7. 2020 (glej str. 27–31, 51–52).
- The Economist* (2020h): *Is China winning? The geopolitical consequences of Covid-19*. 18.–24. 4. 2020 (glej str. 13–16, 25).

- The Economist* (2020i): *Seize the moment: The chance to flatten the climate curve*. 23.–29. 5. 2020 (glej str. 7, 25–26, 46–48).
- The Economist* (2020j): *The next calamity: Covid-19 in the emerging world*. 28. 3.– 3. 4. 2020 (glej str. 10, 20–22, 33–35, 54–56).
- The Economist* (2020k): *Intolerant India: How Modi is endangering the world's biggest democracy*. 25.–31. 1. 2020 (glej str. 14, 46–47).
- The Economist* (2020l): *Into the unknown*. 1.–7. 2. 2020 (glej str. 52–54).
- The Economist* (2020m): *The power of protest*. 13.–19. 6. 2020 (glej str. 7–10, 13–15).
- The Economist* (2020n): *The right medicine for the world economy*. 7.–13. 3. 2020 (glej str. 9, 17–19).
- The Economist* (2020o): *The politics of pandemics*. 14.–20. 3. 2020 (glej str. 7, 14–16, 22, 73).
- The Economist* (2020p): *Closed*. 21.–27. 3. 2020 (glej str. 64–65).
- The Economist* (2020q): *Free money: When government spending knows no limits*. 25.–31. 7. 2020 (glej str. 7, 13–16).
- The Economist* (2020r): *The grim calculus: The stark choices between life, death and the economy*. 4.–10. 4. 2020 (glej str. 7–8, 13–17).
- The Economist* (2020s): *Who controls the conversation: Social media and free speech*. 24.–30. 10. 2020 (glej str. 69–70).
- The Economist* (2020t): *Your country needs me: A pandemic of power grabs*. 25. 4.–1. 5. 2020 (glej str. 74–75).
- The Economist* (2020u): *Office politics: The fight over the future of work*. 12.–18. 9. 2020 (glej str. 31–33).
- The Economist* (2020v): *Suddenly, hope*. 14.–20. 11. 2020 (glej str. 11, 19, 20, 22).
- The Economist* (2020w): *The China strategy America needs*. 21.–27. 11. 2020 (glej str. 74).
- The Economist* (2020x): *Christmas double issue*. 19. 12. 2020–1. 1. 2021 (glej str. 125).
- The Economist* (2020y): *The new ideology of race and what's wrong with it*. 11.–17. 7. 2020 (glej str. 48–50).
- The Economist* (2021a): *Broadbandits: The surging cyberthreat from spies and crooks*. 19.–25. 6. 2021 (glej str. 54–55).
- The Economist* (2021b): *Putin's next move*. 24.–30. 4. 2021 (glej str. 26–27).
- The Economist* (2021c): *Christmas double issue*. 18.–31. 12. 2021 (glej str. 61).
- The Economist Group (2021): *Annual Report and Accounts 2021*. London, The Economist Group.
- Tipple, G., Korboe, D., in Garrod, G. (1997): *Income and wealth in house ownership studies in urban Ghana*. *Housing Studies*, 12(1), 111–126. doi:10.1080/02673039708720885
- Uduku, O. (2010): *Lagos: "Urban gating" as the default condition*. V: Bagaeeen, S., in Uduku, O. (ur.): *Gated communities: Social sustainability in contemporary and historical gated developments*, 39–48. London, Earthscan.
- UN-Habitat (2009): *Ghana urban profile*. Nairobi. Dostopno na: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Ghana%20National%20Urban%20Profile.pdf> (sneto 8. 3. 2023).
- UN-Habitat (2022): *World cities report 2022*. Nairobi. Dostopno na: https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/wcr_2022.pdf (sneto 8. 3. 2023).
- Veblen, T. (1923/1997): *Absentee ownership: Business enterprise in recent times: The case of America*. New Brunswick, NJ, Transactions Publishers.
- Yeboah, I. E. A., Asante-Wusu, I., in Arku, G. (2022): *Globalisation, Western-style malls and consumerism in the Accra-Tema city-region, Ghana*. *International Development Planning Review*. doi:10.3828/idpr.2022.12
- Zevin, A. (2019): *Liberalism at large: The world according to The Economist*. London, Verso.
- Zhang, L.-Y. (2015): *Managing the city economy: Challenges and strategies in developing countries*. London, Routledge. doi:10.4324/9780203073261